

УДК 336.72

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Тяжкороб Ірина Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999

Марканич Тетяна Романівна,
студентка
Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: taniamarkanych@gmail.com

Анотація. Виділено напрями розвитку соціального інвестування у вітчизняних банках з урахуванням зарубіжного досвіду, які полягають у вдосконаленні механізму державного регулювання процесу соціального інвестування; удосконаленні механізму взаємодії державних, регіональних органів влади і бізнес-структур, зокрема банків, а також удосконаленні механізму соціального інвестування в банківській структурі. Акцентовано увагу на доцільності вдосконалення податкового законодавства, яке регулює благодійництво; ухвалення проект-документа «Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні» та єдиних стандартів нефінансової звітності суб'єктів господарювання; організації ринку зелених облігацій. Наголошено, що для підвищення ефективності менеджменту корпоративної соціальної відповідальності банків доцільними є подальша імплементація принципів корпоративної соціальної відповідальності, підвищення рівня інформаційної відкритості банків; розширення переліку фінансових послуг банків, обумовлених соціальними та екологічними чинниками.

Ключові слова: соціальне інвестування, соціальні інвестиції, розвиток, імпакт-інвестування, банки.
Формул: 0; рис.: 1; табл.: 0; бібл.: 13.

PROSPECTS OF SOCIAL INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE BANKING SECTOR

Tyazhkorob Iryna,
Doctor of Economics, Associate Professor,
Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance
of the Lviv Educational-Scientific Institute of SHEI «Banking University»
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999

Markanych Tetiana,
student
of the Lviv Educational-Scientific Institute of SHEI «Banking University»
e-mail: taniamarkanych@gmail.com

Abstract. The directions of development of social investing in domestic banks are presented taking into account foreign experience. Areas of development of social investment in domestic banks include a number of measures at the macroeconomic level of management (improvement of the mechanism of state regulation of the process of social investment); at the mesoeconomic level (improvement of the mechanism of interaction between state, regional authorities and business structures, in particular banks) and microeconomic level (improvement of the mechanism of social investment at the level of the banking structure). Emphasis is placed on the need to improve the regulatory framework for regulating investment activity in the light of current trends in the world, including the improvement of tax legislation on charity; adoption of the draft document "Concept of the National Strategy for Corporate Social Responsibility in Ukraine"; adoption of uniform standards for non-financial reporting by entities that meet international standards; development and adoption by the government of a concept and action plan for the implementation of the green bond market. It is emphasized that in order to increase the efficiency of corporate social responsibility management of banks, it is advisable to further implement the principles of corporate social responsibility, to increase the level of disclosure of information on corporate social responsibility; expand the list of banks' financial services, taking into account social and environmental factors based on current domestic and international experience. New models of partnership in the implementation of social investing are conducting social projects contests, implementation of corporate volunteer programs, development of social entrepreneurship, impact investing.

Keywords: social investment, social investment, development, impact investing, banks.

Formulas: 0; fig. 1; tabl. 0; bibl.: 13.

JEL Classification G21, M14

ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ

Тяжкороб Ирина Владимировна,
доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры финансов, банковского дела и страхования
Львовского образовательного-научного института
ГБУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999

Марканич Татьяна Романовна,
студентка
Львовского образовательного-научного института
ГБУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: taniamarkanych@gmail.com

Аннотация. Выделены направления развития социального инвестирования в отечественных банках с учетом зарубежного опыта, которые заключаются в совершенствовании механизма государственного регулирования процесса социального инвестирования; совершенствовании механизма взаимодействия государственных, региональных органов власти и бизнес-структур, в частности банков, а также совершенствовании механизма социального инвестирования в банковской структуре. Акцентируется внимание на необходимости совершенствования налогового законодательства, регулирующего благотворительную деятельность; принятия проект-документа «Концепция национальной стратегии социальной ответственности бизнеса в Украине» и единых стандартов нефинансовой отчетности субъектов хозяйствования, организации рынка зеленых облигаций. Отмечено, что для повышения эффективности менеджмента корпоративной социальной ответственности банков целесообразна дальнейшая имплементация принципов корпоративной социальной ответственности, повышение уровня информационной открытости банков, касающаяся корпоративной социальной ответственности; расширение перечня финансовых услуг банков, обусловленных социальными и экологическими факторами.

Ключевые слова: социальное инвестирование, социальные инвестиции, развитие, импакт-инвестирование, банки.

Формул: 0; рис.: 1 табл.: 0; библи.: 13.

Вступ. За оцінками експертів, перспективи соціального інвестування в нашій країні дуже великі. Цей вид діяльності здатний замінити собою громіздкі і корупційно небезпечні державні проекти в соціальній сфері. Оскільки соціальне інвестування працює точно, охоплюючи різні напрями діяльності одночасно, а наслідки помилок є меншими і зворотний зв'язок виникає миттєво, віддачу видно відразу, тому не доводиться сумніватися, що майбутнє — саме за такими рішеннями [1].

Аналіз досліджень і постановка завдання. Розв'язанню проблем підвищення соціальної значимості банківського сектору в забезпеченні сталого розвитку економіки і суспільства, імплементації принципів корпоративної соціальної відповідальності в діяльності банків, виокремленню соціальних пріоритетів як фактору та інструменту управління банківськими ризиками приділено увагу у працях вітчизняних і зарубіжних учених [1—13] та ін.

Попри значні результати наукових досліджень у галузі соціального інвестування, ретельний аналіз економічної літератури показав, що в наукових працях фрагментарно викладено шляхи розвитку соціального інвестування в банківському секторі. Отже, *метою статті* є узагальнення перспективних напрямів розвитку соціального інвестування у вітчизняних банках з урахуванням зарубіжного досвіду.

Результати дослідження. За результатами узагальнення вітчизняних теоретичних і практичних надбань у галузі соціального інвестування [1—13] можна виділити три перспективні взаємопов'язані та взаємообумовлені напрями розвитку соціального інвестування в банківському секторі України (*рис.*).

Так, один з основних напрямів полягає в удосконаленні механізму державного регулювання процесу соціального інвестування [2], створенні чіткої, зрозумілої та прозорої законодавчої бази; прийнятті єдиних стандартів нефінансової звітності суб'єктів господарювання, гармонізованих із стандартами, прийнятими у світовій практиці.

При цьому, як наполягають економісти, потрібне не просто введення законодавчо встановленої обов'язковості складання нефінансової звітності, а розроблення її методологічної основи [3]. У такому разі зростатиме не тільки кількість документів, а й удосконаливатиметься їхня якість, що сприятиме полегшенню розуміння й уможливить зіставлення даних зацікавленими сторонами та в кінцевому підсумку позитивно позначиться на підвищенні ефективності діяльності самих банківських установ у результаті усунення виявлених у ході підготовки звіту «вузьких місць».

Удосконалення механізму партнерства держави і бізнес-структур, де будуть чітко визначені права і обов'язки сторін, мотивації та очікувані результати

соціального інвестування, є ще одним загальним напрямом розвитку соціального інвестування в нашій країні. При цьому державі належатиме пріоритетна роль в управлінні соціальними проектами на основі урізноманітнення форм державно-приватного партнерства в рамках цільових програм. У цьому зв'язку по-

требують оптимізації й організаційно-правові методи, що мають передбачати оцінку соціальної ефективності запланованих інвестиційних проектів. Серед інших критеріїв, усі інвестиційні проекти мають бути регіонально і соціально орієнтованими, а також передбачати оцінку прогнозних екологічних наслідків інвестицій.

Напрями розвитку соціального інвестування у вітчизняних банках	
удосконалення механізму державного регулювання процесу соціального інвестування	удосконалення нормативно-правової бази щодо регулювання інвестиційної діяльності з урахуванням сучасних тенденцій у світі, у тому числі вдосконалення податкового законодавства щодо благодійництва
	прийняття проєкт-документа «Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні»
	прийняття єдиних стандартів нефінансової звітності суб'єктів господарювання, гармонізованих із стандартами, прийнятими у світовій практиці
удосконалення механізму взаємодії державних, регіональних органів влади та бізнес-структур, зокрема банків	розроблення і ухвалення Урядом концепції і плану дій для запровадження ринку зелених облігацій
	формування банку соціальних проблем, соціальних та інформаційних програм (проєктів)
	формування нових моделей партнерства (проведення конкурсів соціальних проєктів, реалізація корпоративних волонтерських програм, розвиток соціального підприємництва, що перетворює інвестування) та механізму їх функціонування (визначення прав і обов'язків сторін, мотивації та очікуваних результатів)
підвищення ефективності менеджменту з корпоративної соціальної відповідальності банків	оптимізація організаційно-правових методів оцінки соціальної ефективності інвестиційних проєктів
	подальша імплементація принципів корпоративної соціальної відповідальності в банківську діяльність, підвищення рівня розкриття інформації банків з корпоративної соціальної відповідальності, зокрема не тільки якісної, а й кількісної
	створення та підтримка діяльності корпоративного фонду, який має на меті реалізацію соціальної діяльності банку та впровадження програм корпоративного спонсорства
	розширення переліку фінансових послуг банків, обумовлених соціальними та екологічними чинниками, ураховуючи сучасний міжнародний досвід

Рис. Перспективні напрями розвитку соціального інвестування у вітчизняних банках

Примітка. Авторська розробка.

У процесі соціального інвестування держава виступає провідним соціальним інвестором, який вибудовує свої відносини з різними суспільними групами.

Про доцільність поєднання інтересів комерційних банків та державних інституцій з метою посилення соціальної відповідальності перед суспільством зазначив Дж. К. Галабрайт. Так, розмірковуючи щодо можливостей подолання банками фінансових криз, він писав: «Почуття відповідальності у фінансовому секторі в цілому не є малим. Воно майже дорівнює нулю» [4]. Це відбувається внаслідок того, що соціальну відповідальність банківського бізнесу гальмують, насамперед, орієнтація значної частини банків на отримання прибутку будь-яким шляхом та ігнорування соціальних інтересів як самого персоналу банку, так і суспільства загалом. При цьому негативна дія зазначених чинників особливо посилюється в період загострення кризових явищ [5, с. 111].

Створення і розширення діяльності банків соціально орієнтованого типу має низку переваг [4], серед

яких перш за все: можливість установа партнерських відносин між банком, урядовими структурами, міжнародними організаціями і громадськістю; зростання вартості нематеріальних активів; поліпшення доступу до капіталів, зацікавленість і лояльність інвесторів (інвестиційних фондів); удосконалення і розвиток соціальної захищеності населення; підвищення фінансової грамотності населення та його інтегрованість на ринок фінансових послуг; орієнтація банківських продуктів на розв'язання соціальних проблем (лояльні умови іпотечного та споживчого кредитування); упровадження принципів чесного ведення бізнесу (повага до прав власності, захист добросовісної конкуренції, боротьба з корупцією, уникнення конфлікту інтересів, утримання від діяльності в неетичних сферах).

Важливим кроком у поширенні концепції КСВ, зокрема в банківській сфері, може стати ухвалення проєкт-документа «Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні», де буде

формалізовано національну модель корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), яка враховуватиме всі особливості українського суспільства і менталітету громадян, окреслить межі поняття КСВ і визначить основні її складові [6].

Одним з інструментів реалізації соціальної корпоративної відповідальності в банківському секторі можуть бути створення і підтримка діяльності корпоративного фонду, який має на меті реалізацію соціальної діяльності банку і впровадження програм корпоративного спонсорства, тобто надання різних ресурсів для створення об'єктів або споруд, підтримки організацій або заходів, які, здебільшого, мають публічний характер. Банки можуть реалізовувати політику корпоративної відповідальності через здійснення соціальних інвестицій, які спрямовуються на реалізацію довгострокових партнерських соціальних програм, спрямованих на підвищення рівня життя різних верств суспільства [7].

Крім того, зважаючи на те, що у вітчизняній банківській системі недостатньо широкий вибір соціальних продуктів і послуг (соціальні рахунки, іпотечне чи енергоощадне кредитування), тому можна розширити їхній перелік, ураховуючи наявний міжнародний досвід. Зокрема, банки також можуть здійснювати внесок у соціальну та екологічну складові сталого розвитку за рахунок активної позиції щодо впровадження ощадних технологій і підходів, спрямованих на збереження ресурсів і довкілля, зокрема програм «зелений офіс». Фінансовими послугами банків, обумовлені соціальними та екологічними чинниками, також є послуги з управління рахунками з обліку квот на викиди (вуглецевими рахунками); фінансове управління вуглецевими інвестиційними фондами; фінансове управління проектами, спрямованими на зменшення викидів; посередницькі послуги на вуглецевих ринках; розширення послуг із похідними цінними паперами (деривативи тощо); консалтингові послуги щодо кредитування природоохоронних інвестиційних проектів (чиста енергетика); послуга автоматичного пожертвування при розрахунку платіжною картою; цільові депозити з нижчим відсотком; кредитування програм регіонального розвитку через цільове фінансування місцевих банків [7; 8, с. 134].

Відносно новим фінансовим інструментом, стрімкому розвитку якого сприяв великий попит з боку соціально відповідальних інвесторів, що відмовляються вкладати кошти у проекти, пов'язані з викопним паливом, і переорієнтовують потоки капіталу в екологічно чисті проекти, є зелені облігації. Так, якщо 2007 року вперше у світі було випущено зелених облігацій на загальну суму 860 млн дол., то 2018-го цей показник становив уже 167 млрд дол., тобто він зріс у геометричній прогресії [9].

Згідно з переліком добровільних рекомендацій, розроблених представниками міжнародного фінансового сектору за допомогою Міжнародної асоціації ринків капіталу, зелені облігації — це облігації, надходження від розміщення яких будуть використовуватися виключно для фінансування або рефінансування

(часткового або повного) нових та (або) чинних ухвалених зелених проектів. При цьому до зелених проектів відносять проекти щодо відновлюваних і розвитку альтернативних джерел енергії; ефективного використання енергії; підвищення теплоізоляції житлових будинків; утилізації та переробки відходів; екологічно чистого транспорту; ефективного використання земельних ресурсів; збереження флори і фауни, водних ресурсів; адаптації до змін клімату [9].

Уперше зелені облігації були випущені такими наднаціональними структурами, як Всесвітній банк і Європейський інвестиційний банк, а згодом ініціативу підтримали й інші міжнародні банки розвитку. Сьогодні зелені облігації випускають також приватні компанії та фінансові установи, муніципалітети, органи державної влади [9].

Щодо нашої країни, то розроблення й ухвалення Урядом концепції і плану дій для запровадження ринку зелених облігацій залишається вкрай актуальним. Водночас можна погодитися з експертами, що втілення такої політики дозволить започаткувати процес залучення зеленого фінансування у країну, реалізація якого сприятиме скороченню використання викопного палива та освоєнню новітніх технологій у різних секторах економіки, виконанню Україною зобов'язань за міжнародними угодами у сфері енергоефективності та зміни клімату [9].

Для активізації процесу соціального інвестування як стратегії, яка, з одного боку, націлена на підвищення капіталізації українських компаній, а з другого — на збільшення їхньої участі в розв'язанні соціальних проблем регіону, необхідним є формування нового змістовного підходу. Як свідчить міжнародний досвід, новими моделями партнерства при реалізації соціального інвестування є проведення конкурсів соціальних проектів, реалізація корпоративних волонтерських програм, розвиток соціального підприємництва, impact investing (перетворювальне інвестування).

Зокрема, у 2014—2017 рр. зростання обсягів світових інвестицій у проекти impact investing становило 22 рази і досягло значення у 228 млрд дол. [10]. За оцінками Global Impact Investing Network (GIIN), наведеними в дослідженні Sizing of Impact Investing Market, обсяг ринку імпаکت-інвестицій у даний час становить близько 502 млрд доларів США і формується понад 1 340 інвесторами різних типів із широким географічним охопленням їхньої діяльності. Максимальна концентрація капіталу спостерігається у фінансових інститутах розвитку, зокрема, 31 фінансовий інститут розвитку (DFI) управляє приблизно чвертю всіх активів галузі. Однак найбільш масовим є сегмент управлінців активами, який налічує понад 800 організацій, що контролюють близько 50 % загального обсягу інвестицій соціального впливу. Більшість інвестиційних організацій відносно невеликі: близько половини управляють менш ніж 29 млн дол. США кожна. Однак на ринку присутні і великі гравці, які управляють портфелем на суму понад 1 млрд дол. США [11].

Отже, для розв'язання соціальних і екологічних проблем у світі використовується достатньо значний обсяг інвестиційного капіталу і, на думку експертів, у найближчі роки позитивна тенденція збережеться. Затребуваність соціальної сфери, як можливості для забезпечення зайнятості людей, зростатиме більше, що більш автоматизованим стане промислове виробництво. Відтак у соціальну сферу надходять й великі обсяги фінансів [10; 11]. Таким чином, високу конкурентоспроможність при прискоренні технологічного розвитку зможуть зберегти тільки ті країни, які вже сьогодні інвестують значні кошти в національну науку та освіту.

Зростання популярності імпакт-інвестування спостерігається і в банківському секторі. Зокрема, із 200 учасників майданчика Impact Investing World Forum в Лондоні 2017 року більшість були представниками банків, інвестиційних і сімейних фондів, які розглядають соціальноперетворювальні інвестиції як перспективний напрям для вкладення своїх коштів [12]. В Україні імпакт-інвестування також набирає своїх обертів: за останні чотири роки приклади подібних інвестицій з'явилися у Києві, Львові, Одесі, Івано-Франківську та інших містах, однак тільки на рівні окремих підприємств.

Слід зазначити, що технологія перетворювальних інвестицій (соціального підприємництва) є новою посткризовою хвилею, яка вдосконалює технології фінансового інжинірингу, що з'явилася 1991 року. Зокрема, Майкл Портер, автор «Теорії конкурентних переваг країн», зазначив, що технологія перетворювальних інвестицій буде одним із найпотужніших чинників зростання світової економіки, призведе до

перевороту в діловому світогляді [13]. Можливість створення економічної вартості шляхом створення соціальної цінності стане одним із найпотужніших драйверів світового економічного зростання. При цьому створення спільних цінностей буде ефективнішим і набагато стійкішим, ніж більшість сьогоденних корпоративних зусиль у соціальній сфері.

Зародження перетворювальних інвестицій у рамках соціального підприємництва в сучасному розумінні відбулося на початку 70—80-х рр. ХХ століття як ініціатива окремих фінансових інститутів, які мали за мету надання допомоги нужденним верствам населення. Водночас експерти зазначають, що не слід плутати інвестиції соціального впливу і благодійність. Хоча ці поняття іноді перетинаються. Зокрема, імпакт-інвестор свідомо може очікувати на негативний фінансовий результат за умов досягнення більш істотного соціального або екологічного впливу і як інструмент використовувати гранти. Однак якщо метою благодійності є тільки соціальний або екологічний ефект, а також вплив на імідж компанії, то імпакт-інвестор орієнтується на досягнення і соціального, і екологічного, і фінансового результатів [11].

Висновки. Перед тим, як вкладати кошти, будь-якому інвесторові важливо розуміти обсяг обґрунтованого соціального або екологічного ефекту, його цільову аудиторію, чи підлягає підприємство тиражуванню, зокрема за допомогою франшизи. У цьому зв'язку зрозумілими і затребуваними для імпакт-інвесторів є бізнес-моделі, пов'язані із працевлаштуванням. Оскільки в такому разі можна відстежити соціальний ефект, наприклад, скільки створено робочих місць для інвалідів.

Список використаної літератури

1. Павленко Д. Инвестиции в человеческий капитал Украине необходимы как системный фактор [Электронный ресурс] / Д. Павленко // Центр оценки социальных и экологических рисков. — Режим доступа : <https://coser.com.ua/articles/61-investitsii-v-chelovecheskij-kapital-ukraine-neobkhodimy-kak-sistemnyj-faktor-2>.
2. Заблудська І. В. Стратегічний аспект соціального інвестування в контексті регіонального розвитку / І. В. Заблудська, І. В. Тяжкороб, К. І. Серебряк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2019. — Т. 4. — № 31. — С. 487—496.
3. Іваницька О. Соціальна відповідальність корпорацій і нефінансова звітність: врахування стандартів GRI в Україні / О. М. Іваницька, К. Ю. Цицик // Світовий досвід теорії та практики публічного управління : [зб. наук. пр. Інституту глобальних стратегій управління / за заг. ред. О. М. Руденко, С. В. Штурхецького]. — Острог : ІГСУ, Острозька академія, 2015. — 232 с. — (Серія : «Громадянське суспільство». — Вип. 9). — С. 73—86.
4. Штибель У. Місце і роль банківської системи у забезпеченні сталого розвитку економіки і суспільства [Електронний ресурс] / У. Штибель // Теоретико-методологічні і науково-практичні засади інвестиційного, фінансового та облікового забезпечення розвитку економіки : мат. Міжн. наук.-практ. інтернет-конф., 2011. — Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ>.
5. Ткачук В. Соціальна відповідальність банківського бізнесу / В. Ткачук // Теорія і практика банківської справи у глобальному фінансовому середовищі : зб. тез доп. Всеукр. наук. інтернет-конф. — Тернопіль : Вектор, 2014. — С. 110—113.
6. Ласукова А. С. Дослідження стану впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності в банках України [Електронний ресурс] / А. С. Ласукова. — Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8537/1/Lasukova1.pdf>.
7. Примостка О. О. Корпоративна соціальна відповідальність банків [Електронний ресурс] / О. О. Примостка, А. О. Захарчук // Ефективна економіка. — 2016. — № 7. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5063>.

8. Похилько С. В. Інвестиційні механізми «зеленої» економіки / С. В. Похилько // Механізм регулювання економіки. — 2014. — № 1. — С. 131—139.
9. Фролов А. Світовий досвід організації ринку зелених облігацій: практичні поради для України [Електронний ресурс] / А. Фролов, К. Гура. — Режим доступу : <http://ecolog-ua.com/articles/svitovyy-dosvid-organizaciyi-rynku-zelenyh-obligaciyi-praktychni-porady-dlya-ukrayiny>.
10. Імпакт-інвестування [Електронний ресурс] // Бізнес. — 2018. — 1 серпня. — Режим доступу : <https://business.ua/spetsproekty/item/4009-impaktinvestuvannia>.
11. Инвестиции в устойчивое развитие [Электронный ресурс] // Новый бизнес. — 2019. — 27 июня. — Режим доступа : http://nb-forum.ru/useful/social_investing/investitsii-v-ustoichivoe-razvitie.
12. Социальные инвестиции: актуальная повестка [Электронный ресурс] // Новый бизнес. — 2018. — 12 октября. — Режим доступа : http://nb-forum.ru/useful/social_investing/soc-invest-epikuleva.
13. Кабир Л. С. Социально ответственное инвестирование: тренд или временное явление? / Л. С. Кабир // Экономика. Налоги. Право. — 2017. — № 4. — С. 35—41.

References

1. Pavlenko, D. (n. d.). Investicii v chelovecheskij kapital Ukraine neobhodimy kak sistemnyj faktor [Investment in human capital Ukraine is needed as a system factor]. *Centr ocenki social'nyh i ekologicheskikh riskov — Center for assessing social and environmental risks*. Retrieved from <https://coser.com.ua/articles/61-investitsii-v-chelovecheskij-kapital-ukraine-neobkhodimy-kak-sistemnyj-faktor-2> [in Russian].
2. Zablodska, I. V., Tiazhkorob, I. V., & Sieriebriak, K. I. (2019). Stratehichnyi aspekt sotsialnoho investuvannia v konteksti rehionalnoho rozvytku [The strategic aspect of social investment in the context of regional development]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial-credit activity: problems of theory and practice*, 31 (4), 487—496 [in Ukrainian].
3. Ivanytska, O., & Tsytsyk, K. Yu. (2015). Sotsialna vidpovidalnist korporatsii i nefinansova zvitnist: vrakhuvannia standartiv GRI v Ukraini [Corporate Social Responsibility and Non-Financial Reporting: Considering GRI Standards in Ukraine]. *Svitovyi dosvid teorii ta praktyky publichnoho upravlinnia. Hromadianske suspilstvo — Coll. of sciences. Institute of Global Governance Strategies. Civil Society*, 9. (pp. 73-86). O. M. Rudenko, S. V. Shturkhettskoho (Eds). Ostroh: IHSU, Ostrozka akademiia [in Ukrainian].
4. Shtybel, U. (2011). Mistse i rol bankivskoi systemy u zabezpechenni staloho rozvytku ekonomiky i suspilstva [The place and role of the banking system in ensuring sustainable development of economy and society]. *Teoretyko-metodolohichni i naukovopraktychni zasady investytsiinoho, finansovoho ta oblikovoho zabezpechennia rozvytku ekonomiky: mat. Mizhn. nauk.-prakt. internet-konf — Theoretical and scientific and practical principles of investment, financial and accounting support of economic development: Proceedinds of the International Research Practice Internet Conf*. Retrieved from <http://sophus.at.ua/publ> [in Ukrainian].
5. Tkachuk, V. (2014). Sotsialna vidpovidalnist bankivskoho biznesu [Social responsibility of banking business]. *Teoriia i praktyka bankivskoi spravy u hlobalnomu finansovomu seredovyshchi: zb. tez dop. Vseukr. nauk. internet-konf. — The theory and practice of banking in the global financial environment: Proceedinds of the Ukrainian of Sciences. Internet conf*. (pp. 110—113). Ternopil: Vektor [in Ukrainian].
6. Lasukova, A. S. (n. d.). Doslidzhennia stanu vprovadzhennia kontseptsii korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v bankakh Ukrainy [Research of the state of implementation of the concept of corporate social responsibility in banks of Ukraine]. *dspace.uabs.edu.ua*. Retrieved from <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8537/1/Lasukova1.pdf> [in Ukrainian].
7. Prymostka, O. O., & Zakharchuk, A. O. (2016). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist bankiv [Corporate Social Responsibility of Banks]. *Efektivna ekonomika — Effective Economics*, 7. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5063> [in Ukrainian].
8. Pokhylko, S. V. (2014). Investytsiini mekhanizmy «zelenoi» ekonomiky [Investment mechanisms of green economy]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky — Mechanism of regulation of economy*, 1, 131—139 [in Ukrainian].
9. Frolov, A., & Hura, K. (n. d.). Svitovyi dosvid orhanizatsii rynku zelenykh obliatsii: praktychni porady dlia Ukrainy [World experience in organizing the green bond market: practical tips for Ukraine]. *ecolog-ua.com*. Retrieved from <http://ecolog-ua.com/articles/svitovyy-dosvid-organizaciyi-rynku-zelenyh-obligaciyi-praktychni-porady-dlya-ukrayiny> [in Ukrainian].
10. Імпакт-інвестування [Impact investing]. (2018, August 1). *Biznes — Business*. Retrieved from <https://business.ua/spetsproekty/item/4009-impaktinvestuvannia> [in Ukrainian].
11. Investicii v ustojchivoe razvitie [Investments in sustainable development]. (2019, June 27). *Novyj biznes — New Business*. Retrieved from http://nb-forum.ru/useful/social_investing/investitsii-v-ustoichivoe-razvitie [in Russian].
12. Social'nye investicii: aktual'naya povestka [Social investments: current agenda]. (2018, October 12). *Novyj biznes — New Business*. Retrieved from http://nb-forum.ru/useful/social_investing/soc-invest-epikuleva [in Russian].
13. Kabir, L. S. (2017). Social'no otvetstvennoe investirovanie: trend ili vremennoe yavlenie? [Socially responsible investment: a trend or a temporary phenomenon?]. *Ekonomika. Nalogi. Pravo — Economics. Taxes. Right*, 4, 35—41 [in Russian].